

สื่อการศึกษากับปัญหาพื้นฐาน

.....ระพี สาคริก

แม้ว่าภาพพจน์ซึ่งมีต่อการศึกษา ที่เคยถูกจำกัดไว้ด้วยความคิดยึดติดอยู่กับ "รูปวัตถุอัน เป็นสิ่งถูกกำหนด โดยคน เพื่อหวังผลจากการจัดการ ในรูปแบบที่มีโรงเรียน มีครูที่เป็นตัวบุคคล มีตำรา และมีเครื่องมือซึ่งเป็น รูปวัตถุจากเทคโนโลยี" จะได้ถูกเปิดออกสู่ความอิสระบ้างแล้วก็ตาม แต่หากมองได้ด้วยความคิดที่อิสระกว่า และ ลุ่มลึกพอสมควร ก็คงพบว่า ยังคงมีการยึดติดอยู่ในระดับหนึ่งของสิ่งซึ่ง เป็นเปลือกนอกเท่านั้น

ถ้าภาวะการมองภาพรวมของการศึกษา ยังคงถูกจำกัดไว้ในพื้นฐานด้วยระดับดังกล่าว เมื่อกล่าวถึง "สื่อการศึกษา" ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่ง ก็ย่อมสะท้อนภาพของผลจากการมอง ที่มีการถูกจำกัดไว้ด้วยภาวะเดียวกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

ความเข้าใจซึ่งมีต่อสื่อการศึกษา ที่ยังยึดติดอยู่กับ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วิดีโอ และเทคโนโลยีที่จะมี รูปแบบใหม่ ๆ ออกมาอีกอย่างไม่จำกัด ย่อมติดกันไม่ให้บุคคลผู้มีส่วนสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับสื่อ สามารถมองผ่าน เข้าไปถึง "คน" ซึ่งเป็นเหตุ เป็นผลที่แท้จริงได้

หากมองที่ "คน" ซึ่งเป็นผู้มองเอง และพิจารณาให้ลึก จะพบได้ว่า เหตุแห่งปัญหาก็คือ "อัตตา" หรือภาวะของการยึดมั่นถือมั่น หรืออีกนัยหนึ่งมักกล่าวกันว่า "ตัวกูของกู"

ในเมื่อมนุษย์มิได้มีแต่เพียงร่างกาย หากยังมีจิตใจ ซึ่งมีอิทธิพลกำหนดทั้งภาวะและบทบาทของความคิด และกายก็เป็นสื่อถ่ายทอดทั้งสองทิศทาง กล่าวคือ ถ่ายทอดอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเข้าไปกระทบกับจิตอย่างปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชังว่า สิ่งที่อยู่ภายในกระบวนการสภาพแวดล้อมจะเป็นเรื่องอะไร และในเมื่อจิตกับกายสัมพันธ์กันอยู่ทั้งสองทิศทาง จิตจึงมีโอกาสที่จะถ่ายทอดอิทธิพลของพลังซึ่งแฝงไว้ด้วยเงื่อนไขที่ได้รับไว้ ออกมา กำหนดพฤติกรรมของกายให้เป็นไปด้วยรูปแบบต่าง ๆ

การศึกษาที่แท้จริง จึง เป็นสิ่งผสมกลมกลืนอยู่กับชีวิตและจิตวิญญาณของคน และการศึกษาที่แท้จริงในระดับ มวลชน ก็ เป็นสิ่งผสมกลมกลืนอยู่กับพื้นฐานและกระแสการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่ง เปรียบ เสมือนจิตวิญญาณ ของชุมชนเช่นกัน

โดยหลักการ การที่คนและชุมชน สามารถสืบทอดเชื้อชาติเย่าพันธุ์และวัฒนธรรมจากพื้นฐานดั้งเดิมมาได้ ก็มีเชื่อว่า ในอดีตจะมีโรงเรียน มีครูซึ่งเป็นตัวบุคคลผู้ถูกกำหนดไว้อย่างแยกจากธรรมชาติ มีสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และวิดีโอไม่

ดังนั้น ก่อนที่จะมุ่งไปสู่เครื่องมือทั้งหลายที่เป็นผลสำเร็จรูป ของรูปวัตถุซึ่งมนุษย์ เป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้นมาใช้งาน และยังมี การเปลี่ยนแปลงไปบนฐานของอนิจจัง เพื่อให้มีการรู้จักคิดสร้างและรู้จักใช้เป็นอย่างแท้จริง จึงน่าจะ ได้มีการทบทวน เพื่อค้นหาความจริงกันให้ถึงแก่นเสียก่อน

จึงเชื่อว่า การศึกษาในส่วนดังกล่าว น่าจะเป็นการเสริมสร้างพื้นฐานที่แท้จริงของการศึกษาสื่อ ให้แก่

แต่ละคนที่มีชีวิต และหลักเดิมมีได้ที่จะต้องมีจิตใจและความคิด ให้เป็นผู้รู้จัก"สื่อการศึกษา" อย่างถึงรากฐานที่แท้จริง

เสมือนการที่ชีวิตของบุคคล ซึ่งมีกายเป็นสื่อกลาง ระหว่างจิตใจกับภาวะแวดล้อม และบนฐานโลกธรรมที่ปรากฏอยู่ในชุมชนและชีวิต ซึ่งถือได้ว่าเป็นโรงเรียนที่แท้จริง และมีกระบวนการวัฒนธรรมเป็นสื่อ ชักนำไปสู่การพัฒนาซึ่งมุ่งทั้งสองด้าน กล่าวคือ ด้านหนึ่งมุ่งนำไปสู่การพัฒนาจิตวิญญาณที่แท้จริงของชุมชน และบุคคลผู้เป็นสมาชิกของท้องถิ่น กับอีกด้านหนึ่งก็มีการนำสู่การพัฒนาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมพื้นฐานของชุมชนท้องถิ่นเอง

ระหว่างสื่อบุคคลกับสื่อมวลชน

บนพื้นฐานของหลักการที่ได้อธิบายมาแล้ว น่าจะมีการเสริมระหว่างกันและกันให้สามารถสรุปได้ว่า หากมองสู่สาระที่ปรากฏเปลี่ยนแปลงอยู่ภายในกระบวนการของชีวิตและสังคม ก็ไม่น่าจะมีการแยกสื่อการศึกษาออกไว้เป็น"สื่อบุคคลและสื่อมวลชน" แต่เพียงด้านเดียว หากจำเป็นต้องคิดถึงสิ่งซึ่งเป็นพื้นฐาน ซึ่งน่าจะได้แก่ระบบการจัดการที่มีการสร้างคุณจากอีกทิศทางการหนึ่ง นั่นคือ ให้มีแหล่งกระแสที่ทำให้สื่อเอกชนกับสื่อมวลชน ได้มีโอกาสรับใช้ชุมชนร่วมกันอย่างผสมกลมกลืน เพื่อแต่ละด้านจะสามารถเรียนรู้และปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม

เช่นเดียวกันกับที่มีการแบ่งแยก "อนุภาค" กับ "มหภาค" ออกจากกัน ซึ่งบนพื้นฐานที่แท้จริงแล้ว ไม่มีการแยก หากเป็นสิ่งซึ่งมนุษย์นำมาจำแนกไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับศึกษาเท่านั้น หากใช้ให้นามากำหนดเป็นรูปแบบเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ ก่อนที่จะนำมากำหนดวิธีการใช้ประโยชน์ จำเป็นต้องมีการสังเคราะห์ให้ถึงความจริงในระดับพื้นฐานเสียก่อน เนื่องจากถ้ามารวมใช้กันทั้งรูปแบบ เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ย่อมทำให้มนุษย์ได้รับความเสียหายเอง

บนพื้นฐานธรรมชาติที่เป็นจริงนั้น สิ่งซึ่งมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาโดยที่มนุษย์เป็นเหตุ ก็ส่งผลกลับมาสอดส่องตอบตามความมุ่งหวังของมนุษย์เอง แต่จะให้ผลเป็นคุณหรือเป็นโทษ ย่อมขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาที่มนุษย์มีอยู่เป็นเงื่อนไขสำคัญ หากขาดการรู้เท่าทัน ย่อมถูกครอบงำเป็นผลตอบสนองภายในส่วนลึก ดังจะพบกับผลดังกล่าวได้ว่า มีการถกเถียงซึ่งกันและกันว่า นี่คือนุภาค นั่นคือมหภาค หรือ นี่คือนิวตัน นั่นคือสื่อมวลชน นั่นคือสื่อบุคคล ซึ่งสะท้อนภาพให้เห็นว่า ต่างก็ติดกันอยู่กับรูปแบบของกรรมมี"ค่านั่นค่านี่" ซึ่งเป็นภาวะการขาดการชำระล้างจิตใจให้สะอาดอยู่เสมอของบุุคคลชนธรรมชา ชีวิตและงานจึงเสียดึงกับการพบทางตันได้เสมอ ไม่ว่ามุ่งสู่เรื่องใด ๆ

ภายในกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏอยู่บนพื้นฐานธรรมชาติ ย่อมปราศจากการจำกัดไว้ว่า ช่องทางใดบ้างที่จะต้องกำหนดให้เป็นสื่ออย่างจำเพาะเจาะจง ดังเช่นที่หัดธรรมได้ชี้ไว้ว่า"ไม่ว่าชีวิตบุคคลใดจะปรากฏอยู่ที่ใด ย่อมสามารถพบกับช่องทางของโอกาสได้อย่างอิสระ หากมีการคิดการกระทำอย่างดีที่สุดบนฐานตนเอง"

แต่เราก็มักได้พบกับบุคคล ผู้พยายามใช้สื่อผลักดันให้แต่ละคนมุ่งเข้าไปสู่ช่องทางเดียวกัน ก่อให้เกิดการ"ฉกชิงโอกาสกันอย่างรุนแรง" แทนการมองว่า ควรกำหนดวิธีการใช้สื่ออย่างอิสระ เนื่องจากโอกาสที่แท้จริงมีอยู่อย่างกว้างขวาง บนฐานสัจธรรมที่ว่า "มนุษย์แต่ละคน ต่างก็ต่างจิตต่างใจและต่างความคิดกัน" โอกาสที่แท้จริงจึง เป็นสิ่งที่เหมาะสมสำหรับแต่ละคน อย่างไม่ซ้ำแบบกัน

ใครจะขอขยายแนวคิดทั้งได้อ้อมมาแล้ว ด้วยเชิงเปรียบเทียบ โดยหยิบยกเอา"ข้าว"ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่อยู่ใต้นวัฒนธรรมอาหารของชีวิตไทย มาเป็นกรณีประกอบการศึกษาเพื่อความเข้าใจในเรื่องนี้ กล่าวคือ

หากบุคคลใด ปรารถนาจากการสำนึกได้ถึงความสำคัญและความหมายของข้าวเมล็ดเดียวเสียแล้ว แม้ว่าจะมุ่งเน้นการพัฒนาไปยังข้าวทั้งพื้นนา ข้าวทั้งประเทศ หรืออาจไกลกว่านั้นออกไปอีก ก็คือข้าวที่เป็นความหวังของคนทั้งโลกซึ่งยังคงอดอยาก

สิ่งที่อาจเป็นไปได้จากผลการศึกษาการกระทำก็คือ ปรากฏการณ์ที่มีแต่เปลือกนอก เนื่องจากขาดโครงสร้างพื้นฐานที่แท้จริงที่จำเป็นต้องมีไว้รองรับและเพื่อการสืบทอดนั่นเอง

ดังนั้น ก่อนที่จะนำมาสู่ภาพของ"มหภาค"ที่แท้จริงได้ จำเป็นต้องมีกระแสของ"อนุภาค" ประสานกันเป็นธรรมชาติ เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า มหภาคที่แท้จะมีความเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีอนุภาคผสมกลมกลืนกันอยู่ภายในพื้นฐานของรากเหง้าที่แท้จริง

การศึกษาเพื่อความเข้าใจ"สื่อการศึกษา"จะสามารถเจาะลึกลงไปถึงแก่นความจริง และกระจ่างชัดยิ่งขึ้นอยู่กับ"ความลุ่มลึกด้วยภูมิปัญญา"ของ"คน" เป็นกุญแจสำคัญ

ดังเช่น เมื่อพิจารณาไปที่ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หากถามบุคคลผู้ซึ่งมีความสูงด้วย"อักษรา"ภายในรากเหง้าชีวิตว่า คืออะไร คงได้รับคำตอบว่า คือเครื่องมือที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การศึกษา

แต่หากถามผู้ที่ลุ่มลึกด้วยภูมิปัญญาพอสมควร คงจะได้คำตอบอีกอย่างหนึ่งว่า คือความผสมกลมกลืนซึ่งกันและกันระหว่าง ความเป็นระบบ ความมีเหตุมีผลระหว่างกันและกัน และความละเอียดประณีต ที่อยู่ภายในความคิดคน โดยมีจิตวิญญาณความรักความสนใจ และการคิดริเริ่มเป็นฐานและแรงผลักดัน สรุปแล้ว คำตอบในประเด็นหลังนี้เอง เป็นสิ่งเกิดจากการมองผ่านเครื่องมือซึ่งเป็นผลผลิตสำเร็จรูป เข้าไปถึงหลักการสำคัญ ๆ ที่เป็นฐานความรู้ความสามารถของคน

และผลผลิตสำเร็จรูปดังกล่าว ซึ่งควรหวังไว้ว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่มีระบบและรูปลักษณะอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต จะปรากฏเป็นไปได้ ย่อมขาดเสียมิได้ซึ่งภาวะแวดล้อม ที่ส่งเสริมให้คนมีโอกาสพัฒนาความคิดบนพื้นฐานตนเองได้อย่างเสรี

และเช่นเดียวกัน นอกจากรูปแบบและภาวะในการใช้งานของเครื่องมือเหล่านี้ จะมีใช้เป็นสิ่งมั่นคงยั่งยืน ดำเนินมนุษย์นำมาใช้งาน มีความประมาทเป็นฐานอยู่ในจิตใจ มันก็จะได้ออกสเปแอสเปซเข้าครอบงำ ทำลายภูมิปัญญาที่แท้จริงของผู้ใช้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สวนทางกันกับ เป้าหมายที่แท้จริงของการศึกษา

พื้นฐานที่แท้จริงของสื่อการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาที่แท้จริง เป็นสิ่งที่มีกระแสผสมกลมกลืนอยู่กับชีวิตคนแต่ละคนอย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้น สื่อการศึกษาที่แท้จริงซึ่งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งภายในกระบวนการศึกษา ก็ย่อมมีพื้นฐานผสมกลมกลืนอยู่ภายในกระแสชีวิตคนด้วยเช่นกัน

สอดคล้องกันกับหลักการที่ชี้ไว้ว่า ไม่ว่าจะสิ่งใดก็ตาม ที่เข้ามามีส่วนสัมพันธ์อยู่กับวิถีการดำเนินชีวิตของคน "ต่างก็ย่อมมีคนเป็นเหตุและ เป็นผู้หวังผล"ทั้งสิ้น ดังนั้น หากมุ่งพัฒนาสื่อการศึกษา แต่คนผู้มีหน้าที่ร่วมกันพัฒนา ยังไม่สามารถมองผ่านรูปแบบต่าง ๆ ของเครื่องมือซึ่งมนุษย์เป็นผู้ผลิตขึ้นเอง ไปสู่คนเพื่อรู้ เหตุที่แท้จริงได้ ผลการพัฒนาก็ย่อมจะไม่สามารถสนองตอบแก่คน ตามเป้าหมายที่แท้จริงได้ด้วยเช่นกัน

ขอชวนให้มองไปยังชีวิตและจิตใจคนกันอีกสักครั้งหนึ่ง และวิเคราะห์กันอย่างจริงจัง ในเมื่อบุคคลใดคนหนึ่ง จะเป็นใครก็ตาม เป็นสิ่งมีร่างกายและมีจิตใจ ยิ่งไปกว่านั้น จิตใจยังเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลกำหนดพฤติกรรมที่ประกอบโดยกาย และเมื่อกายได้ประกอบพฤติกรรมใดแล้ว หากจิตประมาท อิทธิพลจากสิ่งซึ่งตนเองประกอบขึ้น มันก็จะหวนกลับมาครอบงำ กำหนดคพดังแผงขึ้นภายในจิตตนเองได้อีก ทำให้เกิดภาวะที่เรียกกันว่า "ตนเองตกเป็นทาสตนเอง" ได้ง่ายโดยไม่รู้สึกรู้สีกว่า สิ่งนี้เองที่เราเรียกได้ว่าเป็น "สื่อภายในตนเอง" และ "เพื่อการพัฒนาตนเอง"

สื่อเพื่อรับใช้ตนเอง จึงน่าจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด และหากการพัฒนาสื่อนี้ประสบผลสำเร็จ "คน" ที่สืบทอดการพัฒนาสื่อไปสู่สื่อการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นสื่อมวลชนหรือสื่อในสถาบันการศึกษา เขาแต่ละคนนั้นแหละที่จะเป็นพลังกำหนดความสำเร็จอย่างถึงพื้นฐานและสู่เป้าหมายที่แท้จริงได้เอง ไม่ว่าสื่อที่อยู่ภายนอกคนจะมาในรูปแบบใดก็ตาม

ภายในระบบจิตใจ และสื่อธรรมชาติดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มนุษย์สามารถรับส่งซึ่งกันและกันโดยไม่ต้องมีสิ่ง เชื่อมโยงในค่านวัตกรรมอันเป็นสิ่งประณีตใด ๆ

ในเมื่อจิตใจบุคคล เข้าถึงสื่อในระดับพื้นฐาน จิตใจเขาเองจะกำหนดพฤติกรรมของกาย ไม่ว่าจะมีการเคลื่อนไหวโดยอริยาบถใด ๆ หรือพูดจาปรากฏออกมาอย่างใดก็ตาม ฝ่ายที่ได้มีโอกาสสัมผัส จะรู้สึกได้ถึงจิตตนเองว่า เป็นการแสดงออกที่น่าเลื่อมใสศรัทธา เช่นที่เรากล่าวกันว่า "เพียงได้พบเห็นก็รู้สึกศรัทธา หรือต้องทาท้องใจ"โดยที่มีได้มีการรู้จักกันเป็นส่วนตัว และบุคคลผู้มีคุณสมบัติดังกล่าว หากมีโอกาสผลิตสาระและใช้สื่อมวลชน หรือสื่อในสถาบันการศึกษาก็ดี เขาจะเป็นผู้ใช้ที่สามารถใช้ได้ผลอย่างคุ้มค่าจริง ๆ

และบุคคลผู้มีคุณสมบัติดังกล่าว จะเป็นผู้ที่ไม่มีการเกียจฉอน หรือเลือกใช้แค่ เครื่องมือสื่อที่มีราคาแพง ๆ แต่จะ เป็นผู้สามารถปรับตัวเองได้อย่างเหมาะสม และใช้สื่อได้อย่างสูญเสีย น้อยที่สุด แต่ในค่านที่ใส่ประโยชน์มีมาก แทนที่จะปล่อยให้พลังจากอิทธิพลของสื่อซึ่งเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ด้วยกันผลิตขึ้นมา เข้าครอบงำและถูกมันดูดลากไปสู่ความสูญเสีย มากขึ้นทุกที

จากสื่อธรรมชาติถึงสิ่งประณีต

หากหวนกลับไปมองสู่สังขารของชีวิตมนุษย์ชาติ ที่มีการสืบทอดเชื้อชาติเผ่าพันธุ์มาสู่ยุคหลัง ๆ และสังขารของการอยู่ร่วมกันอย่างปราถนาศานติสุขซึ่งให้ออกาสแก่การสืบทอดสังคม ชีวิตแต่ละบุคคลที่เกิดมามีการเปลี่ยนแปลง จากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ แล้วก็จากไป โดยมีเด็กเกิดมาใหม่ ต่อเนื่องกันเป็นวัฏจักรชีวิต และ สังคม

ผู้ใหญ่และเด็ก ที่เป็นตัวบุคคล จึงเป็นเพียงเปลือกนอก แม้จากบุคคลเดียวกัน หากมองด้านหนึ่งก็จะพบกับชีวิตที่เด็กกว่า แต่เมื่อมองอีกด้านหนึ่งกลับได้พบกับชีวิตที่เป็นผู้ใหญ่กว่า และวิถีชีวิต ความคิดวิถี ของตนเองก็มิได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ การที่กล่าวว่า ตัวบุคคลเป็นเพียงเปลือกนอก ก็เพราะเหตุว่า หากใช้สิ่งที่จริงยั่งยืนไม่ ผู้ใหญ่กับเด็กจึง เป็น เพียงการเปลี่ยนแปลงของภาวะชีวิตที่อยู่ภายในกระแสของสังคม ไม่ว่าจะ เป็นภาวะร่างกายหรือจิตใจก็ตาม

ซึ่งโดยสมมุติฐานแล้ว ความเป็นเด็กเป็นผู้ใหญ่ ระหว่างร่างกายกับจิตใจ ควรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสอดคล้องกัน กล่าวคือ เมื่อร่างกายเติบโตใหญ่ จิตใจก็น่าจะได้มีการพัฒนา ให้ก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เหตุผลที่แท้จริงลึกซึ้งยิ่งขึ้น เสมือนต้นไม้ที่ส่วนบนเติบโตใหญ่ รากเหง้าซึ่งเป็นส่วนที่ยังงอตัวให้ผิวพื้นดินก็ย่อมลึกยิ่งขึ้นอย่างสมสัดส่วน เพื่อให้ต้นไม้สามารถอยู่รอดได้และทำหน้าที่เสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ธรรมชาติได้อย่างจริงจัง

นอกจากนั้น หากมองสู่ "กระแสการเปลี่ยนแปลงภายในมวลชน" ซึ่งมีมนุษย์ผู้ควรถือหลัก "การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ" พื้นฐานของ "สื่อการศึกษามวลชน" หรือที่เรียกกันว่าสื่อมวลชนที่แท้จริง จึงน่าจะได้แก่สิ่งซึ่งเปรียบเสมือน "ข้าวแต่ละ เมล็ด" ที่แข็งแรงและ สมบูรณ์ด้วย เชื้อพันธุ ซึ่งแต่ละ เมล็ดจะสามารถกระจายเชื้อที่แท้จริง ออกสู่พื้นนาหังฝัน และสู่ภูมิภาคใดอย่างทั่วถึง

ฐานที่แท้จริงของ สื่อมวลชน จึงน่าจะได้แก่แต่ละชีวิตคน ในภาวะที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกระแสความเป็นผู้ใหญ่ เป็นฝ่ายรู้หน้าที่ตนเองในฐานะที่ปรากฏตัวและมีการแสดงออกแก่สายตาสาธารณชน ในสิ่งซึ่งชอบด้วยเหตุด้วยผล ด้วยจิตสำนึกในหน้าที่ว่า ตนกำลังผลิตสื่อการศึกษาแก่ผู้เยาว์กว่า ท่ามกลางบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติทุกอริยาบท

และรู้ได้ว่า การเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงจิตใจ หรืออาจเรียกว่า เป็นการเรียนภายในกระแสการศึกษาที่แท้จริงนั้น จำเป็นต้องได้รับโอกาสให้เรียนจากสิ่งเป็นธรรมชาติ ที่ปรากฏอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของชีวิตประจำวัน

หากปราศจากความสนใจ เสริมสร้าง ฐานแท้ เป็นพื้นฐานรองรับที่แข็งแรงยิ่งขึ้นแล้ว ยิ่งมีการนิยมใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตจากการคิดการกระทำของมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสะดวกสบายให้แก่มนุษย์เองมากขึ้นเพียงใด หากมองผลสะท้อน จะเห็นได้ว่า ยิ่งส่งพลังกลับมาทำลายรากเหง้าที่แท้จริงที่มีไว้เสริมสร้างความอยู่รอดของตนเอง ให้ลดน้อยลงไปเรื่อยๆ

ประการแรก ยิ่งรากเหง้าที่แท้จริงของคน มีการถูกขั่นทอนให้สูญหายไปเรื่อยๆ ภาวะการถูกครอบงำทำให้สูญเสียสัมภูมิมัญญา ก็ยิ่งหนักมากขึ้น

ประการที่สอง ยิ่งสื่อเหล่านี้ เป็นรูปวัตถุที่มีผู้ถือฐานการผลิตอยู่ในต่างถิ่นต่างแดน ทำให้มีฐานจิตสำนึกแตกต่างไปจากท้องถิ่นเราเอง กลุ่มที่มีรกรากอยู่ในต่างถิ่นฐาน หากขาดจิตสำนึกที่ได้รับการผูกพันไว้กับพื้นฐานท้องถิ่น ย่อมมีการถือฐานของความเป็นพวกโดยทั่ว ๆ ไปเช่นที่เรียกกันว่า "ขาดมนุษยธรรมที่แท้จริง"

และใช้เทคโนโลยีที่ฝ่ายตนมีโอกาสในการเริ่มต้นผลิตและพัฒนาที่เหนือกว่า เข้ามาผูกทำตายจิตใจคนท้องถิ่นให้ตกเป็นทาส สื่อที่เป็นฐานแท้ของท้องถิ่น เองก็จะถูกปิดกั้นและสูญเสียไป แต่มีสื่อแปลกปลอมเข้ามาสร้างอิทธิพลแทนที่ และแล้วกลุ่มคนในท้องถิ่นเอง ที่เป็นฝ่ายมีโอกาสเหนือกว่า ก็จะผลิตความคิดและสร้างพฤติกรรมที่ส่งผลทำลายคุณค่าชีวิตที่แท้จริงของคนในท้องถิ่นด้วยกินเอง อย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการนำเอากระบวนการเปลี่ยนแปลง ที่เป็นภาพผิว มีการมุ่งวิถีจาก "ภาวะทันสมัยไปสู่ภาวะล้าสมัย" มาใช้เป็นเครื่องมือแสวงผลประโยชน์ในค่านิยมเศรษฐกิจให้แก่ตนเองและพรรคพวกที่มีแนวคิดสูติศทางเดียวกัน

แนวคิดในการสร้างและใช้สื่อเพื่อให้นักคิดได้อย่างอิสระ

สื่อที่เป็นเครื่องมือหรือปฏิวัตถุ หากสามารถพัฒนาความคิดของคนให้มุ่งไปสู่การคิดได้อย่างอิสระ ก็น่าจะถือได้ว่า เป็นการใช้ที่คุ้มค่า

การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นวัฏจักร เป็นสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของสังขธรรม หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นสิ่งที่ถือเป็นอมตะ หากวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงถูกทำลาย เพราะถูกแทรกแซงด้วยสิ่งแปลกปลอมจากภายนอก ย่อมก่อให้เกิดการสูญเสียขั้นพื้นฐานอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

จิตใจคนผู้ถูกสิ่งแปลกปลอมจากภายนอกเข้าครอบงำ ย่อมทำให้คิดได้เพียงทิศทางเดียว และเป็นทิศทางที่มุ่งออกจากตนเองไปยึดติดอยู่กับรูปแบบที่ปรากฏอยู่ภายนอก ไม่สามารถหวนแนวคิดกลับมาสู่อีกทิศทางหนึ่งได้อย่างคล่องตัว หรือไม่ได้เลย ภาวะเช่นนี้เรียกได้ว่า เป็นการคิดที่ขาดอิสรภาพ ส่งผลสะท้อนที่เปรียบเสมือนการเห็นขาวเป็นดำ เห็นดำเป็นขาว เห็นผิดเป็นชอบ และเห็นชอบเป็นผิด เป็นธรรมชาติอยู่ในสันดาน

สื่อ จะมีผลทำให้เกิดการคิดได้ทิศทางเดียวหรือสองทิศทาง ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักคือ สิ่งซึ่ง เป็นเหตุและเป็นผลของการใช้สื่อ จะต้องมีความพร้อมด้วยกันทั้งสองด้าน

ผู้ผลิตสื่อ ถือได้ว่าเป็นเหตุสำคัญ หากสาระที่ถ่ายทอดโดยสื่อ เกิดจากผู้ผลิตที่ยึดติดตำรา ยึดติดโรงเรียน ยึดติดสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ มีการลอกเอารูปแบบมาคัด มีนิสัย อ้างสิ่งนั้นสิ่งโน้นก็ดี หากฝ่ายผู้รับการถ่ายทอดขาดความไวต่อการนำมาคิด นำมาสังเคราะห์ กระแสสื่อจะยิ่งก่อให้เกิดการฝังรากฝังโคนของสันดาน คิดทางเดียวมากขึ้นเป็นลำดับ

ในกรณีเช่นนี้ ผู้ผลิตสื่อจำเป็นต้องมี "ความกล้าหาญที่จะใช้สื่อเป็น เครื่องมือ" สะท้อนข้อมูลซึ่งก่อให้เกิดการกระทบผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่ว่าจะ เป็นการกระทบในค่านิยมหรือกระทบในค่านิยมที่ก่อให้เกิดการขัดแย้งก็ตาม เพื่อปลุกจิตสำนึกให้ตื่น และใช้สมองก้าวสู่เวทีฝึกคิดที่คิดจากสภาพความเป็นจริง

สื่อที่สะท้อนผลทางอ้อม ทำให้มีผลกระทบ เบื้องต้นความคิดคนให้สามารถคิดได้คล่องตัวยิ่งขึ้น อาทิเช่น การจัดทำพฤติกรรมการประกวดภาพถ่าย แต่แทนที่จะจัดแนวทางอย่างมุ่งตรงไปที่ความรู้และประสบการณ์ในการถ่ายภาพเท่านั้น มีการนำเอาแนวคิดที่ทำให้ท้องนำไปแสวงหาภาพตามประเด็นนั้น ๆ เช่น "การพัฒนา - สร้างสรรค์หรือทำลาย" ผู้ที่ไปถ่ายภาพจะต้องนำไปคิด และพิจารณาสิ่งซึ่งตนไปถ่ายทำว่า มีการพัฒนาอะไร

บ้าง ในช่วงที่ผ่านพ้นมาแล้ว ที่ปรากฏผลทำลาย

หรือมีสิ่งใบบ้าง ที่คนเชื่อกันอย่างยืดยาวอยู่กับคำที่เป็นรูปวัตถุจนเป็นนิสัย เพื่อนำมาแสดงออกให้คนได้มี
โอกาสคิดกันเองในลักษณะที่ "ทลายปัญหา" เพื่อให้เกิดภาวะการพัฒนาแนวคิดตนเองที่มุ่งลึกลงสู่ปรัชญา เพื่อรู้ถึง
แก่นที่แท้จริง

ซึ่งในกรณีดังกล่าว ผู้ผลิตสื่อจำเป็นต้องมีประสบการณ์สูง สามารถประเมินพลังและแนวคิดของกลุ่มคนที่
เป็นเป้าหมายได้ใกล้เคียงที่สุดว่า น่าจะสามารถรับได้ คิดได้ ด้วยแรงบรรทุกที่แม้จะหนักสักหน่อย เพราะหาก
ไม่รู้ลึกหนักด้วยแรงบรรทุกเสียเลย ก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่นำไปสู่วิถีทางพัฒนา และผู้ผลิตสื่อจำเป็นต้อง
ต้องมีรากเหง้าของคุณธรรมที่ลึกซึ้งด้วย เพื่อเป็นเงื่อนไขทำให้ประกันได้ว่า ไม่นำสื่อไปกำหนดทิศทางสู่การ
ทำลายคุณภาพผู้อื่นเป็นสิ่งที่แอบแฝง

เนื่องจาก หลักธรรมได้ชี้ไว้ชัดเจนว่า ความรู้ที่แท้จริง เกิดจากการรู้ได้คิดได้ ที่เจริญงอกงามขึ้นมา
อย่างมีชีวิตชีวาบนพื้นฐานธรรมชาติของแต่ละคน

คุณสมบัติของผู้ผลิตสื่อที่ดี

มิใช่เป็นผู้ที่รู้แต่เพียงวิชาการในคำรูปแบบ หากเป็นผู้ที่ "มีความรู้จริง" หรือ รู้ด้วยสติ รู้จากพื้นฐานจิตใจ
ที่แท้จริงในตนเอง และรู้สังขารของชีวิตที่สัมผัสและสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมได้รอบด้าน ทำให้สามารถพิจารณา
ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างอิสระบนฐานของเหตุผลที่แท้จริง

สามารถรู้เท่าทันต่อสื่อ ที่มีผลถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ จากพฤติกรรมของตนเองสู่เพื่อนมนุษย์ ซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้
มีหลายระดับ นับตั้งแต่ระดับที่ลึกซึ้งที่สุด ซึ่งได้แก่พฤติกรรมจากตนเองที่แสดงออกต่อสังคม การรู้เท่าทันตนเอง
จึงเป็นการรู้เท่าทันสื่อในระดับพื้นฐานที่สุดของการศึกษามวลชน

ในระดับขั้นหรือระดับผิว ก็คือการรู้เท่าทันต่อสื่อที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ซึ่งมีคนเป็นผู้ระดมรู้คิดกันขึ้น
มาเพื่อการใช้งาน หากสามารถรู้เท่าทันต่อสื่อพื้นฐานที่แท้จริง ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว อิทธิพลจากสื่อที่เป็นรูป
วัตถุซึ่งมีคนเป็นผู้ระดมรู้คิดกันขึ้นมา จะไม่สามารถเข้าครอบงำทำให้เกิดภาวะลุ่มหลง เปลี่ยนเงื่อนไขความ
คิดความเชื่อของตนเอง ให้ตกอยู่ในภาวะที่เป็นทาสของสิ่งดังกล่าว

เป็นผู้รู้กระแสดการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างมีเหตุมีผล และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนเองมีส่วน
ร่วม หากเห็นสิ่งใดไม่ชอบด้วยเหตุด้วยผล จำเป็นต้องมีความกล้าหาญในการตัดสินใจ "เดินทวนกระแสได้อย่าง
ภาคภูมิใจ" และตั้งสมรรถนะชีวิตไว้ เพื่อเพิ่มพูนสติในการเดินทวนกระแสได้อย่างปลอดภัย

ชีวิตแต่ละคน ย่อมมีพลาคพลังเป็นธรรมชาติ ไม่เช่นนั้นแล้วความหวังที่จะให้ใดมาซึ่งประสพการณ์ที่แท้จริง
ย่อมไม่ปรากฏ ดังนั้น แทนการรู้สึกเศร้าสลด น่าจะก่อให้เกิดการเพิ่มพูนภาวะ "กล้ารับสภาพความจริงด้วย
ความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเป็นลำดับ"

การยอมรับสภาพความจริง จะบังเกิดได้ ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาพื้นฐานจิตใจให้ละสทภาวะ "การนำเอา
เงื่อนไขทั้งหลายจากภายนอกมาใส่ใจตนเอง" นอกจากนั้นแล้ว การหลุดจากภาวะดังกล่าว จะก่อให้เกิด

การได้มาซึ่งข้อมูลแท้จริง หรือข้อมูลที่บริสุทธิ์ ซึ่งส่งผลรวบรวมไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ชีวิตที่เรานิยมเรียกกันว่า"ประสมการณ์ชีวิต" ซึ่งคอมพิวเตอร์ที่มนุษย์ประดิษฐ์ไม่สามารถมีได้ นอกจากใช้คนเป็นผู้ควบคุม

ต้องมีการพัฒนาพื้นฐานชีวิตให้เป็น"นักต่อสู้" ด้วยจิตสำนึกในหน้าที่มนุษย์ชนที่แท้จริง อย่างไม่ละดก เพื่อนำตนเองก้าวหน้าต่อไปตามวิถีทางที่ถือแนวคิดพื้นฐานตนเอง เป็นหลักสำคัญ ผสมผสานกับการใช้เวลาที่กลมกลืนอยู่ เพื่อหวนกลับมาพัฒนาพื้นฐานสื่อธรรมชาติที่อยู่ในตนเองอย่างไม่ละเลย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า "การค่าเป็นชีวิต ควรมันคงอยู่บนฐานของความมีสติ" เนื่องจาก"หากสื่อพื้นฐาน หนึ่งที่ตนเองประสบกับภาวะล้มเหลวเสียแล้ว สื่อที่หวังว่าจะนำสิ่งสาระซึ่งอยู่ในกระแส ไปสู่สิ่งอื่น ชีวิตอื่น ย่อมไร้ผลอย่างสิ้นเชิง."